

Eindtermen voor het Diploma Eerste Hulp volgens de 26^e druk

Vastgesteld d.d. 8 maart 2011 door het College van Deskundigen van Het Oranje Kruis. Overall waar "hij", "hem", of "zijn" staat, kan ook "zij" of "haar" worden gelezen.

1. Definities

Wie en wat is de eerstehulpverlener?

Een eerstehulpverlener is diegene die in staat en bereid is met zijn beschikbare kennis, vaardigheden en ervaring een slachtoffer de noodzakelijke eerste hulp te verlenen. Hierbij moet vanzelfsprekend rekening worden gehouden met zijn mogelijkheden en de omstandigheden waarin hij zich bevindt.

Een eerstehulpverlener met Het Oranje Kruis Diploma heeft de noodzakelijke kennis en vaardigheden voor het verlenen van eerste hulp. Ervaring wordt opgebouwd met het daadwerkelijk en regelmatig deelnemen aan oefeningen.

Wie is het slachtoffer?

Een slachtoffer is iemand die een acuut optredende, al of niet levensbedreigende stoornis in zijn lichamelijke en/of geestelijke gezondheidstoestand heeft en naar zijn oordeel of dat van zijn omgeving hulp nodig (een hulpvraag) heeft.

Wat is eerste hulp?

Eerste hulp is de noodzakelijke hulp die – al of niet in afwachting van de georganiseerde professionele hulp – naar het oordeel van de eerstehulpverlener aan een slachtoffer moet worden verleend op een wijze die aansluit bij de professionele hulpverlening.

Het College van Deskundigen realiseert zich dat Eerste Hulp Bij Ongelukken (EHBO) een ingeburgerde term is in de Nederlandse samenleving. Niettemin beperkt deze term zich tot de eerste hulp aan ongevals-slachtoffers, terwijl eerste hulp zowel kwalitatief als kwantitatief voor meer slachtoffers in aanmerking komt.

Daarom adviseert het College de EHBO'er voortaan eerstehulpverlener te noemen. In geschriften kan voorlopig nog worden geschreven "eerstehulpverlener (EHBO'er)". Hierdoor vindt voor het Nederlandse taalgebied bovendien afstemming plaats met België, waar deze term wel al ingeburgerd is en met het Engelse en Franse taalgebied, waar de termen first aid respectievelijk premier secours worden gebruikt.

2. Wat moet de eerstehulpverlener kunnen en kennen?

De eerstehulpverlener zorgt ervoor dat een slachtoffer in zo goed mogelijke conditie aan de zorg van professionele deskundigen wordt overgedragen door verergering en uitbreiding van stoornissen en letsels, soms zelfs overlijden, te voorkomen en de kans op complicaties te verkleinen.

De eerstehulpverlener kan eenvoudige letsels zelf, dat wil zeggen definitief, behandelen.

De eerstehulpverlener weet dat de eerste hulp, zoals voorgeschreven door Het Oranje Kruis, in overeenstemming is met wat onder de beroepsbeoefenaren te doen gebruikelijk is en niet verder gaat dan de hulp die een leek, gezien vanuit geneeskundig oogpunt verantwoord kan geven.

De eerstehulpverlener weet dat het verlenen van eerste hulp soms tot psychische nood kan leiden, zowel bij slachtoffers als bij hulpverleners, en dat dan opvang en begeleiding noodzakelijk zijn.

De eerstehulpverlener weet dat hij zelf verantwoordelijk is voor de kwaliteit van de door hem verleende eerste hulp.

3. Eindtermen voor het diploma eerste hulp

Bij het examen en geschiktheidstesten moet de eerstehulpverlener aan de volgende eisen voldoen om in het bezit te komen en te blijven van het diploma eerste hulp.

I Vijf belangrijke punten

De vijf belangrijke punten zijn onderdeel van alle eindtermen van vitale functies en letsels. Kennis (K), HerkenningsVaardigheid (HV), UitvoeringsVaardigheid (UV)

Eindterm	Kenmerken		uitwerking in beoordelingslijst
Let op gevaar			
- De eerstehulpverlener heeft de kennis en vaardigheden om altijd eerst voor de veiligheid van zichzelf, medehulpverlener(s), omstand(er)s en slachtoffer(s) te zorgen om daarmee te voorkomen dat er nog meer slachtoffers vallen.	- weet dat door gevaar het niet altijd mogelijk is om hulp te verlenen	K	
	- herkent gevaren	HV	
	- neemt maatregelen om gevaar weg te nemen	UV	verkeer omleiden, beginnende brandjes blussen, elektriciteit uitschakelen
Ga na wat er is gebeurd en daarna wat iemand mankeert			
- De eerstehulpverlener heeft de kennis en vaardigheden om een slachtoffer te benaderen en in de juiste volgorde gegevens te verzamelen op grond waarvan kan worden geconcludeerd wat er is gebeurd en wat het slachtoffer mankeert.		K	
	- herkent wat er gebeurd is - zoekt in de juiste volgorde uit wat het slachtoffer mankeert	HV	
	- beoordeelt het letsel door te kijken, te luisteren, te voelen en te vragen	UV	- kijkt naar het ongeval (ongevalsmechanisme) en slachtoffer - vraagt aan slachtoffer en/of omstanders wat er is gebeurd. - beoordeelt eerst het bewustzijn/ ABC, ernstig bloedverlies en daarna overig letsel
Stel het slachtoffer gerust en zorg voor beschutting			
- De eerstehulpverlener heeft de kennis en vaardigheden het slachtoffer gerust te stellen en te beschermen tegen weersinvloeden		K	
	- herkent gevaren van weersinvloeden	HV	
	- stelt het slachtoffer gerust - beschermt tegen weersinvloeden	UV	- benadert slachtoffer, omstanders en andere hulpverleners met respect en is zorgzaam voor het slachtoffer (hulpverlenersattitude) - gebruikt dekens - beschermt tegen de warme zon
Zorg voor professionele hulp			
- De eerstehulpverlener heeft de kennis en vaardigheden om zo van toepassing professionele hulp in te schakelen		K	
	- waarschuwt op het juiste moment professionele hulp	HV	- waarschuwt zelf of laat waarschuwen wanneer daar geen tijd voor is
	- verzorgt wanneer	UV	- geeft bij melding aan

	professionele hulp nodig is: het waarschuwen, de opvang en de overdracht		112 door wat er aan de hand is, hoeveel slachtoffers er zijn en waar de hulp nodig is - vangt professionele hulpverleners op, zorgt zo nodig voor begeleiding naar het slachtoffer - vertelt in de overdracht wat hij gedaan heeft en of er veranderingen zijn sinds de melding
Help het slachtoffer op de plaats waar hij ligt of zit			
- De eerstehulpverlener heeft de kennis en vaardigheden om het slachtoffer op de plaats zelf te helpen of zo nodig te verplaatsen	- weet wanneer wel en wanneer niet te verplaatsen	K	
		HV	
	- verplaatst het slachtoffer	UV	- voert de Rautek uit vanaf de grond en vanaf de stoel - verplaatst ondersteunend

II. Vitale functies

Kennis (K), HerkenningsVaardigheid (HV), UitvoeringsVaardigheid (UV)

Eindterm	Kenmerken		uitwerking in beoordelingslijst
Stoornissen in het bewustzijn			
De eerstehulpverlener heeft de kennis en vaardigheden om eerste hulp te verlenen bij stoornissen in het bewustzijn	- benoemt werking en belang van de vitale organen. Bewustzijn/ABC	K	
	- herkent stoornissen in het bewustzijn - herkent bewusteloosheid (geen reactie)	HV	
	- beoordeelt het bewustzijn - voorkomt / beperkt bewustzijnsverlies - voorkomt / beperkt letsels	UV	- hanteert FAST bij een niet bewusteloos slachtoffer - controleert het bewustzijn bij liggende slachtoffers met schudden aan de schouders en tegelijkertijd aanspreken - draait bij niet reageren op de juiste manier vanaf de buik op de rug - laat een staand of zittend slachtoffer liggen - zorgt voor frisse lucht - maakt klemmende kleding los - laat een slachtoffer dat

			liggend snel bijkomt toch 10 minuten liggen - geeft geen eten of drinken bij stoornissen in het bewustzijn - geeft ruimte aan trekkingen/ gaat geen bewegingen tegen - verwijdert gevaarlijke voorwerpen - belt altijd 112 bij stoornissen in het bewustzijn
Stoornissen in de ademhaling			
De eerstehulpverlener heeft de kennis en vaardigheden om eerste hulp te verlenen bij stoornissen in de ademhaling.	- benoemt werking en belang van de vitale organen. Bewustzijn/ABC - noemt een aantal oorzaken van stoornissen in de ademhaling	K	
	Niet bewusteloos - herkent een vrije, en geheel of gedeeltelijk afgesloten luchtweg - herkent bewustzijnsverlies bij luchtwegbelemmering Bewusteloos - herkent een normale ademhaling	HV	
	Niet bewusteloos - beoordeelt de ademhaling - maakt de luchtweg vrij bij een niet effectieve hoest Bewusteloos - beoordeelt de ademhaling - houdt de luchtweg vrij bij een normale ademhaling - houdt rekening met wervelletzels	UV	Niet bewusteloos - kijkt, luistert en vraagt (hebt u zich verslikt) bij de beoordeling van de ademhaling bij een niet bewusteloos slachtoffer - geeft 5 slagen tussen de schouderbladen - geeft 5 buikstoten (de handgreep van Heimlich) - geeft i.p.v. buikstoten borstcompressies bij zuigelingen (EHAK). - wisselt slagen en buikstoten (borstcompressies) af Bewusteloos - hanteert de kinlift en kijkt, luistert en voelt om de ademhaling te beoordelen - legt op de juiste manier in stabiele zijligging,

			<p>controleert elke minuut de ademhaling en draait zo nodig terug naar rugligging</p> <p>Mogelijk wervelletsel</p> <ul style="list-style-type: none"> - houdt met de kinlift de luchtweg vrij - draait vanaf de rug op de zij bij braken, bloedverlies in de mond en bij alleen laten
Letsel van de luchtwegen			
	- benoemt wat de juiste zij is bij stabiele zijligging	K	
	- herkent letsel aan de luchtwegen: verbranding luchtweg, ribbreuk en doordringende borstwond	HV	
	- ondersteunt het slachtoffer - verzorgt letsels	UV	<ul style="list-style-type: none"> - helpt bij het vinden van een zo comfortabel mogelijke houding - legt het slachtoffer niet plat neer - laat doordringende voorwerpen zitten en verbindt deze ondersteunend - plakt een borstwond aan 3 zijden luchtdicht af
Ziekte van de luchtwegen			
		K	
	- herkent ziekte aan de luchtwegen	HV	
	- ondersteunt het slachtoffer	UV	<ul style="list-style-type: none"> - helpt bij het vinden van een zo comfortabel mogelijke houding - legt het slachtoffer niet plat neer - helpt bij het innemen van de eigen medicijnen <p>Te snelle ademhaling zonder lichamelijke oorzaak</p> <ul style="list-style-type: none"> - leidt af - laat alleen door de neus ademen - laat voorovergebogen zitten
Stoornis in het bewustzijn en de ademhaling			

De eerstehulpverlener heeft de kennis en vaardigheden om bij een bewusteloos slachtoffer zonder (normale) ademhaling een kunstmatige circulatie en ademhaling op gang te brengen en te houden.	- geeft verschillen aan tussen het geven van borstcompressies bij volwassenen, kinderen en zuigelingen (EHAK) - geeft verschillen aan tussen het beademen van volwassenen, kinderen en zuigelingen (EHAK) - benoemt wanneer met de reanimatie gestopt kan worden	K	
	herkent circulatiestilstand aan de hand van het bewustzijn en de ademhaling. - herkent een bewusteloos slachtoffer zonder (normale) ademhaling	HV	
	- reanimeert een bewusteloos slachtoffer zonder (normale) ademhaling - wisselt elke 2 minuten af bij aanwezigheid van een tweede hulpverlener	UV	- geeft kwalitatief goede borstcompressies - geeft effectieve mond-op-mond beademing - geeft het juiste aantal borstcompressies en beademingen - onderbreekt zo min mogelijk de borstcompressies, wisselt vlot tussen borstcompressies en beademing - geeft/neemt op het juiste moment over bij een tweede hulpverlener (start met borstcompressies) - voert de snelle kantelmethode uit
AED			
De eerstehulpverlener heeft de kennis en vaardigheden om bij een bewusteloos slachtoffer zonder (normale) ademhaling de AED te hanteren	- benoemt dat bij één hulpverlener de AED slechts gehaald wordt wanneer deze in de buurt is - benoemt dat bij forse beharing geschoren moet worden, de borstkas droog moet zijn, er niet op sieraden, pacemakers of (medicijn)pleisters geplakt mag worden	K	
		HV	
	- gebruikt de AED - onderbreekt de	UV	- geeft opdracht om de AED te halen

	borstcompressies zo min mogelijk		<ul style="list-style-type: none"> - zet bij aankomst onmiddellijk de AED aan en plakt de elektroden - gaat zo mogelijk door met de borstcompressies tijdens het aansluiten van de AED - plakt de elektroden op de juiste plaats: rechtsboven en linksonder. - plakt bij kleine kinderen de elektroden voor achter (EHAK) - aandrukken plakkers - zorgt dat er geen contact is met het slachtoffer tijdens analyse door de AED - gaat op aangeven van de AED tijdens het opladen door met de borstcompressies - drukt onmiddellijk op de schokknop, wanneer de AED dit aangeeft - zorgt dat er geen contact met het slachtoffer is tijdens de schok - hervat onmiddellijk de borstcompressies na de schok of op aangeven van de AED
<i>Niet effectieve beademing</i>			
De eerstehulpverlener heeft de kennis en vaardigheden om eerste hulp te verlenen bij een niet effectieve beademing.		K	
	- herkent een niet effectieve beademing	HV	
	- onderneemt actie bij een niet effectieve beademing	UV	<ul style="list-style-type: none"> - maakt de luchtweg vrij door het openen van de mond en zo nodig verwijderen van zichtbare voorwerpen. - controleert de kinlift - maakt knellende kleding los - geeft niet meer dan 2 beademingen
<i>Actieve bloedingen</i>			
De eerstehulpverlener heeft de kennis en vaardigheden om eerste hulp te verlenen bij actieve bloedingen	<ul style="list-style-type: none"> - vertelt wat het gevaar is van ernstig bloedverlies en welke verschijnselen daarbij kunnen optreden. - legt uit waarom een 	K	

	actieve bloeding snel moet worden gestopt.		
	- herkent een actieve bloeding mede aan de hand van de ongevalsituatie	HV	
	- stopt / beperkt een actieve bloeding	UV	- brengt het getroffen lichaamsdeel omhoog - geeft druk rechtstreeks op de wond - legt een wonddrukverband aan bestaande uit een dekverband, synthetische watten met een ideaalzwachtel / zelfklevende zwachtel of door het aanleggen van een traumazwachtel.
Shock			
De eerstehulpverlener heeft de kennis en vaardigheden om ontstaan en/of verergering van shock te voorkomen.	-benoemt de meest voorkomende oorzaken van shock voor zover relevant voor de te verlenen eerste hulp.	K	
	- herkent (dreigende) shock.	HV	
	- voorkomt / beperkt shock	UV	- laat plat liggen - beschermt tegen afkoelen; warmt niet actief op - bestrijdt uitwendig bloedverlies - geeft geen drinken

III Letsels

Kennis (K), HerkenningsVaardigheid (HV), UitvoeringsVaardigheid (UV)

Eindterm	Kenmerken		
Uitwendige wonden			
De eerstehulpverlener heeft de kennis en vaardigheden eerste hulp te verlenen bij een uitwendige (open) wond.	- vertelt wat de gevaren van een uitwendige (open) wond zijn - legt uit wat besmetting, ontsteking en infectie zijn	K	
	- herkent een uitwendige (open) wond aan de hand van de ongevalsituatie en de verschijnselen - bepaalt op grond van plaats, oorzaak, grootte en diepte van de wond en de kans op infectie en tetanus of het verantwoord is zelf de definitieve hulp te verlenen	HV	

	<ul style="list-style-type: none"> - beperkt verontreiniging / besmetting van wonden - beperkt bloedverlies - geeft rust en steun bij grotere wonden 	UV	<ul style="list-style-type: none"> - reinigt eenvoudige wonden en dekt deze steriel af - draagt handschoenen - bedekt steriel grote of diepe wonden, verwondingen aan het gelaat en wonden als gevolg van een dieren- of mensenbeet - duwt geen uitpuilende organen terug, maar dekt deze af met steriel niet verklevend gaas of (eventueel met schoon water nat gemaakte) katoenen driekante doek - verwijdert diep zittende voorwerpen niet maar verbindt deze ondersteunend - spoelt oppervlakkig zittende voorwerpen weg met water of verwijdert deze met een pincet - gebruikt de juiste materialen wondpleister; steriel (niet verklevend) gaas en kleefpleister/ elastische zwachtel / zelfklevende zwachtel (eventueel traumazwachtel), (wond)snelverband, hechtstrips - gebruikt splinterpincet - geeft een mitella bij grotere wonden aan de arm
Brandwonden			
De eerstehulpverlener heeft de kennis en vaardigheden om eerste hulp te verlenen bij brandwonden	<ul style="list-style-type: none"> - benoemt welke brandwonden professionele hulp behoeven - benoemt gevaar brandwonden 	K	
	<ul style="list-style-type: none"> - herkent eerste, tweede of derdegraads brandwonden 	HV	
	<ul style="list-style-type: none"> - voorkomt of beperkt brandwonden - beperkt verontreiniging / besmetting van wonden 	UV	<ul style="list-style-type: none"> - dooft vlammen - verwijdert altijd schoenen en kleding bij chemische stoffen - verwijdert bij andere brandwonden de vastzittende kleding niet

			<ul style="list-style-type: none"> - koelt bij brandwonden minstens 10 minuten met lauw schoon water - spoelt langdurig (minimaal 30 minuten) bij chemische stoffen - dekt brandwonden(losjes) steriel of zo schoon mogelijk af - laat blaren heel - beschermt tegen afkoelen - verwijdert sieraden
Elektriciteitsletsel			
De eerstehulpverlener heeft de kennis en vaardigheden om eerste hulp te verlenen bij elektriciteitsletsel.	<ul style="list-style-type: none"> - benoemt de gevaren van elektriciteit - benoemt dat schade groter kan zijn dan in eerste instantie lijkt 	K	
	<ul style="list-style-type: none"> - reageert op stoornissen in de vitale functies. 	HV	
	<ul style="list-style-type: none"> - voorkomt of beperkt letsel door elektriciteit 	UV	<ul style="list-style-type: none"> - schakelt de stroombron uit - behandelt door elektriciteit ontstane letsels volgens desbetreffende richtlijn
Kneuzing en verstuiking			
De eerstehulpverlener heeft de kennis en vaardigheden om eerste hulp te verlenen bij kneuzing en verstuiking.		K	
	<ul style="list-style-type: none"> - herkent kneuzing of verstuiking 	HV	
	<ul style="list-style-type: none"> - voorkomt verergering van het letsel - beperkt de pijn: geeft rust en steun, laat het gewonde lichaamsdeel niet of zo min mogelijk bewegen 	UV	<ul style="list-style-type: none"> - doet de schoen uit of laat dit doen door het slachtoffer, knipt zo nodig de veters door - verwijdert sieraden van het gewonde lichaamsdeel - houdt het gewonde lichaamsdeel hoog - koelt gedurende 10 minuten - legt een drukverband aan - zwachtelt hand en pols - zwachtelt voet en enkel
Botbreuken en ontwrichtingen			
De eerstehulpverlener heeft de kennis en vaardigheden om eerste hulp te verlenen bij botbreuken en	<ul style="list-style-type: none"> - benoemt gevaren botbreuk of ontwrichting - benoemt gevaar open botbreuk 	K	

ontwrichtingen	- herkent botbreuk of ontwrichting - herkent open botbreuk	HV	
	- voorkomt verergering van het letsel - beperkt de pijn: geeft rust en steun, laat het gewonde lichaamsdeel niet of zo min mogelijk bewegen	UV	- verwijdert sieraden van het gewonde lichaamsdeel - dekt de wond (losjes) steriel af - houdt het gewonde lichaamsdeel onbeweeglijk - laat de arm door het slachtoffer zelf vasthouden - legt een mitella aan bij letsel aan de onderarm - legt een brede das aan bij letsel van de bovenarm - gebruikt een dekenrol of vergelijkbaar
Wervelletfels			
De eerstehulpverlener heeft de kennis en vaardigheden om eerste hulp te verlenen bij wervelletfels	- noemt gevaren wervelletfel	K	
	- herkent wervelletfel ook door rekening te houden met het ongeval	HV	
	- voorkomt verergering van het letsel: laat het slachtoffer niet bewegen	UV	- benadert aan de kant van het gezicht - voorkomt bewegen - stabiliseert het hoofd eventueel met de handgreep van Zäch - houdt de luchtweg vrij door de kinlift - draait alleen van de rug in zijligging bij braken en/of bloedverlies in de mond en bij alleen laten - beweegt het slachtoffer alleen bij gevaar
Oogletsels			
De eerstehulpverlener heeft de kennis en vaardigheden om eerste hulp te verlenen bij oogletsels		K	
	- herkent ernstig oogletsel	HV	
	- helpt bij een vuiltje in het oog - beperkt schade bij verbranding of een chemische stof	UV	- verwijdert een loszittend vuiltje van het oogwit - laat niet in het oog wrijven - spoelt het oog bij verbranding of een chemische stof
Neus/oorletsels			

De eerstehulpverlener heeft de kennis en vaardigheden om eerste hulp te verlenen bij neus- oorletsels		K	
	- herkent een bloedneus - herkent een voorwerp in de neus/oor	HV	
	- beperkt het inslikken van bloed - stelt de neusbloeding - helpt bij een voorwerp in neus of oor	UV	- brengt in schrijvershouding - laat de neus 1 keer snuiten, maar niet bij schedelletsel - drukt 10 minuten dicht - herhaalt eventueel het dichtdrukken - gebruikt geen neustampons - laat snuiten bij een voorwerp in de neus - druppelt bij een voorwerp in het oor
Tandletsels			
De eerstehulpverlener heeft de kennis en vaardigheden om eerste hulp te verlenen bij tandletsels		K	
	- herkent tandletsel: loszittend, afgebroken of uitgeslagen tanden	HV	
	- verzorgt en bewaart de tand - plaatst uitgeslagen tanden terug	UV	- raakt de tandwortel niet aan - spoelt met melk schoon - bewaart de tand in melk of speeksel - plaatst de tand terug (geen melktanden)
Oververhitting			
De eerstehulpverlener heeft de kennis en vaardigheden om eerste hulp te verlenen bij oververhitting	- benoemt gevaar oververhitting	K	
	- herkent letsel door oververhitting	HV	
	- normaliseert de lichaamstemperatuur - reageert op stoornissen vitale functies. Bewustzijn ABC	UV	- laat met de inspanning stoppen - brengt in een koele omgeving - verwijdert overbodige kleding - geeft koele dranken: sportdranken - geeft geen drinken bij stoornissen in het bewustzijn - koelt actief af bij hitteberoerte: ventilator, afspozen, nat laken
Onderkoeling			
De eerstehulpverlener heeft de kennis en vaardigheden om eerste hulp te verlenen	- benoemt gevaren van actief opwarmen en bewegen	K	

bij onderkoeling.	- herkent lichte en ernstige onderkoeling	HV	
	- beschermt tegen verdere afkoeling - warmt actief op bij lichte onderkoeling - reageert op stoornissen vitale functies. Bewustzijn ABC	UV	- brengt in droge, warme beschutte omgeving - verwijdert natte kleding bij ernstige onderkoeling zonder te bewegen - warmt actief op bij lichte onderkoeling: warme douche, kruiken, dekens, warme dranken (geen alcohol) - geeft geen drinken bij stoornissen in het bewustzijn - vermijdt beweging bij ernstige onderkoeling - wikkelt in dekens: laat alleen het gezicht vrij, en pakt armen en benen afzonderlijk in
Bevriezing			
De eerstehulpverlener heeft de kennis en vaardigheden om eerste hulp te verlenen bij bevriezing.	- benoemt kenmerken van eerste-, tweede- en derdegraads bevriezing	K	
	- herkent bevriezing	HV	
	- beschermt tegen verdere bevriezing - beperkt verontreiniging / besmetting van wonden	UV	- warmt op met water van maximaal 40 graden (controle met binnenkant pols of elleboog) - warmt eventueel met lichaamswarmte op - wrijft niet warm - laat blaren heel - dekt wonden steriel af
Vergiftiging			
De eerstehulpverlener heeft de kennis en vaardigheden om eerste hulp te verlenen bij bevriezing.		K	
	- herkent vergiftiging: via het spijsverteringskanaal, de luchtwegen /longen of de huid	HV	
	- beperkt de inwerking van het gif - schakelt altijd professionele hulp in	UV	- onderneemt pas actie na contact met meldkamercentralist - geeft verpakking mee naar het ziekenhuis - geeft geen mond-op-mond beademing bij cyanide - brengt in de frisse lucht, laat niet plat liggen bij vergiftiging via luchtweg of longen - spoelt langdurig bij

			giftige stoffen op de huid, trekt kleding en schoenen uit, ook al zitten ze vast
Steken en beten			
De eerstehulpverlener heeft de kennis en vaardigheden om eerste hulp te verlenen bij steken en beten.	- benoemt de gevolgen van een tekenbeet	K	
	- herkent een steek of beet - herkent ernstige overgevoeligheidsreactie	HV	
	- beperkt de inwerking van het gif / besmetting - reageert op stoornissen vitale functies. Bewustzijn ABC	UV	- strijkt een angel uit met nagel of pincet zonder daarbij in het gifblaasje te duwen - reageert snel op een steek in de keel - verwijdert een teek zo snel mogelijk - koelt de pijnlijke plek - spoelt met zeewater bij kwallensteken - zuigt niet uit, snijdt niet in de wond en bindt ook geen lichaamsdelen af bij een slangenbeet